

University of HUDDERSFIELD

University of Huddersfield Repository

Siddiqui, Kalim

Indien pa en skillevej [Current economic crisis in India]

Original Citation

Siddiqui, Kalim (1990) Indien pa en skillevej [Current economic crisis in India]. Information.

This version is available at <http://eprints.hud.ac.uk/id/eprint/16745/>

The University Repository is a digital collection of the research output of the University, available on Open Access. Copyright and Moral Rights for the items on this site are retained by the individual author and/or other copyright owners. Users may access full items free of charge; copies of full text items generally can be reproduced, displayed or performed and given to third parties in any format or medium for personal research or study, educational or not-for-profit purposes without prior permission or charge, provided:

- The authors, title and full bibliographic details is credited in any copy;
- A hyperlink and/or URL is included for the original metadata page; and
- The content is not changed in any way.

For more information, including our policy and submission procedure, please contact the Repository Team at: E.mailbox@hud.ac.uk.

<http://eprints.hud.ac.uk/>

Indien på en skillevej

Med sin plan fra maj ønsker den indiske regering at fremme det private erhvervsliv og fjerne bureaukratiske barrierer for ekspansion

Information

19/9/90

KALIM SIDDIQUI

Information - 19.9.90
Copenhagen, Denmark

I maj fremlagde den indiske ministerpræsident P.V. Singh regeringens nye industripolitik for parlamentet. Der er tale om et nyt skridt på den vej, som Rajiv Gandhi-regeringen slog ind på i 1984. Næsten seks år er altså gået, siden den nye politik, som bygger på udenlandske ressourcer, blev iværksat, og det er længe nok til, at man kan vurdere dens resultater og dens konsekvenser for befolkningen.

Kronikken

Med sin plan fra maj ønsker regeringen at fremme det private erhvervsliv - såvel indisk som udenlandsk - ved, som det hed, at fjerne bureaukratiske barrierer for ekspansion. Selskabsskatten er blevet sat ned fra 50 til 40 procent, og de personlige skatter er sænket fra 90 til 50 procent. Det er blevet enklere at få tilladelse til at oprette virksomheder, og Monopollovens loft over selskabers aktiekapital er blevet hævet fra 11,5 til 57,5 millioner dollar.

Den økonomiske politik går ud på yderligere at favorisere eksportindustrien. Indien tillader nu udenlandsk aktiekapital i tre typer firmaer: 100 procent, hvis hele produktionen eksporteres, 74 procent, hvis der fremstilles højteknologiske produkter, og hvis projektet indebærer overførsel af teknologi, og op til 40 procent, hvis værdien af importerede kapitalgoder ikke overstiger 30 procent af udgifterne til fabriksanlæg og maskiner.

Desuden har regeringen fjernet begrænsningerne for udførsel af valuta og lempet restriktionerne på import af teknologi (*International Herald Tribune*, 15. august 1990, s. 9).

Mere end en kvart million små og mellemstore industrivirksomheder er nedlagt eller truet af lukning, mens der er sket en kolossal koncentration af økonomisk magt hos indiske monopoler. Ingen af disse alvorlige problemer har regeringen taget fat på med sine seneste industripolitiske udtalelser.

Regeringens argument er, at der er et tvingende behov for at tilføre ny teknologi og fremme den eksportorientere-

rede industri, hvis underskuddet på betalingsbalancen skal reduceres. Det kan lyde som et godt argument. Men samtidig har man intensiveret bestræbelserne for at likvidere flere offentligt ejede virksomheder og tilføre udenlandsk kapital på områder, som hidtil har været forbeholdt den offentlige sektor. Dermed afslører man det egentlige formål med sin politik.

Den offentlige sektor i Indien har gennem de sidste 40 år lagt grunden til en moderne industriproduktion. Den har sørget for at opbygge en infrastruktur til den private sektor, som selv hverken har ressourcer eller teknologi til det.

85 procent af den likvide kapital i de private selskaber kommer fra almindelige mennesker via finansieringsinstitutioner i den offentlige sektor. Private firmaer benytter den infrastruktur, som den offentlige sektor har skabt i form af billige råstoffer og elektricitet, kommunikationsmidler og markeder - men også i form af uddannelse, offentlig sundhedsforsorg osv.

Da Rajiv Gandhi kom til magten i 1984, av han liberaliseringen af den indiske økonomi højeste prioritet. Det førte til, at Indiens stilling i verdensøkonomien blev ændret på væsentlige punkter. F.eks. blev det lettere for udenlandske firmaer at oprette virksomheder i landet, selskabsskatten og de personlige skatter blev sænket, og importsrestriktionerne blev lempet for udvalgte varegrupper. Endelig blev den indiske valuta devalueret.

Hvilke interne politiske forandringer i Indien har skabt betingelserne for denne udviklingsstrategi? Er der tale om en ny magtbalance inden for eliten?

Liberaliseringspresset er først og fremmest kommet fra en gruppe moderne, teknologisk orienterede erhvervsledere, som har opnået afgørende indflydelse på den økonomiske politik. Desuden er flere og flere indiske embedsmænd blevet påvirket af deres samarbejde med Verdensbanken, og de er efterhånden ved at erstatte de gamle embedsmænd, som var uddannet i den anti-kolonialistiske tradition. Dertil kom-

mer så, at der i de herskende kredse er voksende enighed om, at den offentlige sektor er ineffektiv.

Indien oplevede mellem 1950 og 1980 en støt, men træg økonomisk vækst på tre-fire procent om året. Men væksten i industriproduktionen, som i 1964 var otte procent, er gennem de sidste 20 år faldet til fem procent.

Det har givet anledning til debat, især fordi opsporingen i samme periode fortsatte med at stige - fra under 10 procent af bruttonationalproduktet i 1960 til over 20 procent i 1985. Den nye industripolitik har ganske vist påvirket vækstraten i gunstig retning siden 1985. Men en stor del af denne vækst har fundet sted i servicesektoren.

I 1989 var den største udenlandske investor regnet i antal af projekter USA med 1350, efterfulgt af Vesttyskland med 1250, Storbritannien med 1029, Japan med 662, Italien med 376 og Frankrig med 338. Investeringerne er først og fremmest foretaget inden for elektrisk og kemisk industri, transport, telekommunikation og instrumenter til industrien.

Bestræbelserne for at liberalisere, dvs. åbne for udenlandsk kapital og investeringer, har medført en blandet reaktion. Regeringen støttes af indiske og udenlandske erhvervsfolk, indere i udlandet og internationale finansinstitutioner. Modstanden er kommet fra fagbevægelsen samt små og mellemstore bønder.

Verdensbanken og Den Internationale Valutafond har længe fastholdt, at »Indiens traditionelt konservative holdning til låntagning i udlandet« måtte opgives. De to finansinstitutioner opnåede en markant succes med at skubbe Indien i denne retning i anden halvdel af 1980'erne.

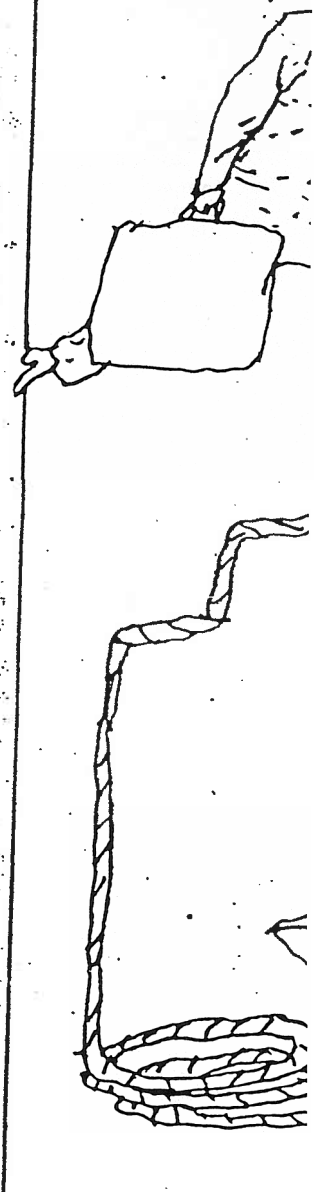
Verdensbanken skrev sidste år i en rapport, at »de udenlandske lån i 1960'erne og 1970'erne hovedsagelig blev ydet på gunstige vilkår«. I 1979 skyldte Indien mindre end én procent af den samlede udlandsgæld til private finansinstitutioner.

Men siden har situationen ændret sig markant. I 1985 tegnede udenlandske kommercielle lån sig for 40 procent af den samlede udlandsgæld og 50 procent af de beløb, der blev overført det år. I

1987 skyldte Indien omkring 22 procent af sin gæld til private kreditorer.

Indiske erhvervssammenlutninger som FICCI og ASSOCHAM har reageret meget positivt på den nye industripolitik. De har i årevis krævet lavere skatter, afskaffelse af restriktioner og lempelse af monopollovgivningen. Regeringens seneste pakke er blevet modtaget med stor begejstring af handelskammerne i alle delstater. De store selskaber i Indien producerer mest til hjemmemarkedet, og de vil gerne forbedre deres teknologi med import.

I de sidste 10 år er der sket store forskydninger i finansieringen af indisk industri. En væsentlig del af industriinvesteringerne kommer nu fra salget af aktier i offentlige fo-

Tegning: Per Marquard Otzen

retagender. Desuden er folk med mellemindkomster - heriblandt indere i udlandet - begyndt at købe aktier i stort omfang.

Herved er der skabt forbindelse mellem mellemindkomstgrupperne og det store erhvervsliv, og det vil formentlig vise sig at få stor politisk betydning. Mellemindekomstgrupperne har nu større interesse i en sund økonomisk udvikling, og en politik, som fremmer dette mål, vil få deres støtte (Kalim Siddiqui, *Klassekampen* 1.-2. juni 1989).

I 1986 var den samlede industriproduktion ifølge officielle tal stigende. Produktionen af varige forbrugsvarer steg med 15,8 procent om året, mens dagligvarer udviste den langsomste vækst med 4,9 procent.

Det afspejler en mere generel tendens til, at de højeste

indkomstgrupperes forbrug vokser hurtigst, og det er det, der har skabt grundlaget for den nye dynamik i industri-sektoren. Det er produkter som syntetiske tekstiler, elektronik, moderne telekommunikation og biler, der fører an i væksten, mens det tidligere var maskiner og elektriske produkter.

De nye førende industri-sektorer er ikke alene kapitalintensive, men også yderst afhængige af import. Deres effekt med hensyn til at stimulere efterspørgslen i almindelighed er begrænset, og det gælder især for landbrugssektorens produkter (Kalim Siddiqui, *Kommentar* nr. 4, 1990).

To ting kan medvirke til at bremse en sådan vækst. For det første vil den fortsatte inflation presse almindelige menneskers indkomst ned, og det påvirker igen statens

skatteindtægter. I en sådan situation tvinges regeringen i stigende omfang til at finansiere sine udgifter med underskud på statsbudgettet.

For det andet kan den forringelse af betalingsbalancen, som liberaliseringen medfører, få regeringen til at devaluere i håb om, at det vil øge eksporten og mindske importen. Da liberaliseringen uvægerligt ledsages af stigende import, vil den umiddelbare virkning være prisstigninger.

Det er ikke sandsynligt, at en devaluering vil bremse elitens efterspørgsel efter luksusvarer, og den vil heller ikke have særlig stor virkning i retning af at øge eksporten, som delvis er afhængig af andre faktorer - f.eks. adgangen til importtil-ladelse, forholdene på de udenlandske markeder osv.

Liberaliseringen af den økonomiske politik indebærer en væsentlig forøgelse af den mængde udenlandsk valuta, der strømmer ud af landet. Mellem 1983 og 1989 steg importen af kapitalgoder således fra 3,2 milliarder dollar til 5,4 milliarder dollar, mens importen af halvfabrikata steg fra 3,1 milliarder dollar til 5,8 milliarder dollar.

Det er et direkte resultat af den industripolitik, der blev indført i 1984. Stigningen i importen de sidste seks år har derved bidraget væsentligt til det fortsatte underskud på handelsbalancen.

Indiens udlandsgæld bliver større og større. Ifølge Verdensbankens skøn vil den samlede gæld (bortset fra gælden til IMF) stige fra 69,78 milliarder dollar i 1990 til 77,42 milliarder dollar i 1991 (tallene for 1989 og 1988 var henholdsvis 62,34 og 54,94 milliarder). Tilbagebetaling af gæld beløb sig i 1984 til 15 procent af eksportindtægterne mod 22,9 procent i 1988 og 24 procent i 1989, og tallet ventes at blive 26,8 procent i 1990 (*The Hindu*, international udgave, 21. juli 1990, s. 12).

Afhængigheden af lån til at finansiere udviklingen har resulteret i, at gælden udgør en større andel af bruttonationalproduktet - 19 procent i 1989 mod 10,76 procent i 1980, procent i 1989.

Adskillige faktorer har haft indflydelse på betalingsbalancen i 1980'erne: Eksportstagnationen, som skyldes tiltagende protektionisme i Vesten, stigende import

af spiseolie og kunstgødning samt importliberaliseringen.

Betalingsbalanceproblemerne skyldes delvis landets manglende evne til at bremse importen, samtidig med at det er svært at få eksporten til at stige. Det sidste skyldes mere politisk motiverede begrænsninger for adgangen til vestlige markeder end ineffektivitet i den indiske industri.

Større afhængighed af hjemlig teknologi behøver ikke svække eksporten. Hvis det samtidig lykkes at bremse importen, vil det formentlig forbedre betalingsbalancen, produktionen og beskæftigelsen i Indien.

Det ser ud til, at regeringen ser udviklingen i de østasiatiske lande som et opmuntrende eksempel for Indien. Men på den anden side virker frimarkedsøkonomiens resultater i Latinamerika afskrækkende. Dertil kommer, at de østasiatiske lande karakteriseres af autoritære politiske styrer kombineret med stærk statslig intervention i det økonomiske liv.

Spørgsmålet er, om en sådan styreform er nødvendig for at inddæmme det politiske pres fra de grupper, som bliver tabere i en markedsorienteret udviklingsmodel - og for at sikre politisk stabilitet, som er en forudsætning for at tiltrække udenlandske investeringer.

Kort sagt vil den nye industripolitik føre til fri adgang for udenlandsk kapital og undergrave bestræbelserne for at satse på egne kræfter. Den vil heller ikke bidrage til, at Indien erhverver den udenlandske teknologi, som der er brug for i vigtige sektorer. I stedet kan den føre til endnu større dræn i reserverne af udenlandsk valuta og resultere i yderligere forringelse af betalingsbalancen.

Et af formålene med regeringens politik er at skabe flere arbejdspladser, men det vil formentlig ikke ske. Tværtimod vil den føre til lukning af småindustrier og gavne kapitalintensive og teknologifæhængige virksomheder, som i stigende grad vil producere unødvendige luksusvarer til eliten.

Dertil kommer, at den nye politik vil undergrave den nationale uafhængighed og hæmme selvstændig forskning og udvikling.

Kalim Siddiqui
Bergens Universitet for udviklingsstudier